

Verzuim en voortijdig schoolverlaten

Jaarverslag Onderwijsloket 2023-2024

Samenwerkingsverband V(S)O Midden-Holland Rijnstreek

*Sonja Hardenbol,
December 2024*



**SAMENWERKINGSVERBAND VO/VSO
MIDDEN-HOLLAND & RIJNSTREEK**

Inhoud

1.	Kaders.....	3
2.	Samenwerking met de scholen	4
2.1	Activiteiten	4
2.2	Definities voor thuiszitter en risicoleerling	4
2.3	De cijfers.....	5
2.4	Bespreking resultaten.....	8
3.	Samenwerking met leerplicht, JGZ, jeugdhulp en gemeenten	10
3.1	Activiteiten	10
3.2	De cijfers.....	10
3.3	Bespreking resultaten.....	11
4.	VSV-samenwerking met scholen, MBO, RMC en gemeenten.....	13
4.1	Activiteiten	13
4.2	De cijfers en bespreking resultaten.....	13
5.	Aanbevelingen voor komend schooljaar.....	16

1. Kaders

Dit jaarverslag geeft een beeld van de activiteiten die het samenwerkingsverband in samenwerking met de scholen, de gemeenten (leerplicht, jeugdhulp) en andere betrokkenen uitvoert om verzuim en voortijdig schoolverlaten terug te dringen.

Het samenwerkingsverband werkt in een samenhangend geheel van activiteiten aan verzuim en voortijdig schoolverlaten. Een belangrijk doel van passend onderwijs is om het thuiszitten van leerlingen verder terug te dringen, zodat iedere jongere een passende schoolloopbaan krijgt met de juiste hulp op het juiste moment.

In het landelijk beleid is in de afgelopen jaren de nadruk verschoven van ‘werken aan thuiszitters’ naar ‘werken aan aanwezigheid’. Met deze insteek beoogt men dat scholen de aanwezigheid van leerlingen stimuleren en registreren, en in een vroeg stadium het verzuim van een leerling signaleren en adequate acties hierop starten. Uit onderzoek blijkt dat deze paradigmashift van verzuim naar aanwezigheid iets betekent voor leerlingen, namelijk dat een voortdurende aandacht voor hun aanwezigheid een positief effect heeft op hun welzijn en schoolsucces. Voor langdurig verzuim door leerlingen gelden nog steeds de eerdere richtlijnen, zoals dat geen enkel kind langer dan drie maanden verzuimt zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg, en de afspraak dat gemeenten en samenwerkingsverbanden in elke regio een sluitende thuiszittersaanpak realiseren. Ouders, en waar mogelijk de jongere zelf, worden vanaf het begin betrokken bij het realiseren van een passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Ook onze regio hanteert deze principes.

Daarnaast is er het vsv-beleid, gericht op het verminderen van het aantal voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie. Met een startkwalificatie¹ hebben jongeren betere arbeidsmarktperspectieven.

Vanuit deze beide kaders initieert het samenwerkingsverband zijn activiteiten om verzuim en voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Dit gebeurt in samenwerking met diverse partners.

In de volgende paragrafen gaan we achtereenvolgens in op deze activiteiten. Ook geven we de aantallen leerlingen die het betreft weer, alsmede de resultaten die we het afgelopen schooljaar gezamenlijk hebben bereikt.

In hoofdstuk 5 sluiten we af met de aandachtspunten voor komend schooljaar.

¹ Een startkwalificatie is een diploma mbo-niveau 2, een havo- en een vwo-diploma

2. Samenwerking met de scholen

2.1 Activiteiten

In ons samenwerkingsverband geldt de afspraak dat alle scholen een verzuimprotocol en het meldprotocol van de betrokken bureaus leerplicht hanteren. Zo worden leerlingen met verzuim snel gesignaleerd en wordt er passende actie genomen. Indien het verzuim langduriger of zorgwekkend wordt, vindt opschaling plaats naar het ondersteuningsteam van de school. In overleg met leerling en ouders worden interventies in gang gezet.

Het Onderwijsloket van het samenwerkingsverband vraagt bij de scholen en bij leerplicht periodiek op welke leerlingen langdurig relatief verzuimen. De onderwijsdeskundigen van het loket begeleiden de scholen (daar waar nodig) bij het vinden en in gang zetten van passende interventies voor deze leerlingen. De Onderwijs Opvangvoorziening (OOV) is één van de bovenschoolse arrangementen van het samenwerkingsverband dat onder andere voor leerlingen met verminderde schoolaanwezigheid wordt ingezet. De OOV is een onderwijs-zorg-arrangement gericht op het versterken van leerlingen opdat zij weer naar (de eigen) school kunnen terugkeren. Na aanvraag door de school van het arrangement beslist het Onderwijsloket welke leerlingen gebruik kunnen maken van de Onderwijs Opvangvoorziening².

Het Onderwijsloket coördineert de doorzettingsmacht van het samenwerkingsverband in gevallen waarin er onduidelijkheid is over de zorgplicht (de regeling is opgenomen in het Ondersteuningsplan 2022-2026, deel B). Bij de overstap po-vo wordt standaard een overleg hiertoe ingepland en gedurende het schooljaar naar behoefte. De doorzettingsmacht voor het onderwijs is in de regio belegd bij de gezamenlijke directies van de scholen onder regie van het samenwerkingsverband. Indien dit niet tot een gewenst resultaat leidt, heeft het bestuur van het samenwerkingsverband, na tussenkomst van de schoolbesturen, uiteindelijk het laatste woord.

2.2 Definities voor thuiszitter en risicoleerling

Thuiszitters en risicoleerlingen vormen samen de groep leerlingen met langdurig of zorgwekkend verzuim, voor wie de partners gezamenlijk interventies zoeken om het verzuim op te lossen. Onze definities van thuiszitters en risicoleerlingen zijn regionaal overeen gekomen met leerplicht, zowel in Midden-Holland als in Rijnstreek (i.s.m. Holland Rijnland). Hieronder staan de definities die wij hanteren. Zieke leerlingen met langdurig verzuim worden in de tellingen meegenomen.

Thuiszitter

Een leerling die langer dan 4 weken vrijwel continue (richtlijn 90%) ongeoorloofd verzuimt, geen vrijstelling heeft en geen startkwalificatie heeft, of niet staat ingeschreven op een school. Reden is:

- Leerling wil niet naar school;
- Ouders sturen hun kind niet naar school³;
- Geen overeenstemming ouders/school over passende onderwijsplek;
- Leerling heeft geen schoolinschrijving (absoluut verzuim).

² Het samenwerkingsverband kent drie OOV-locaties: in Alphen aan den Rijn, in Gouda en in Schoonhoven

³ Hiertoe worden niet de kinderen gerekend met een vrijstelling op basis van persoonlijke levensovertuiging

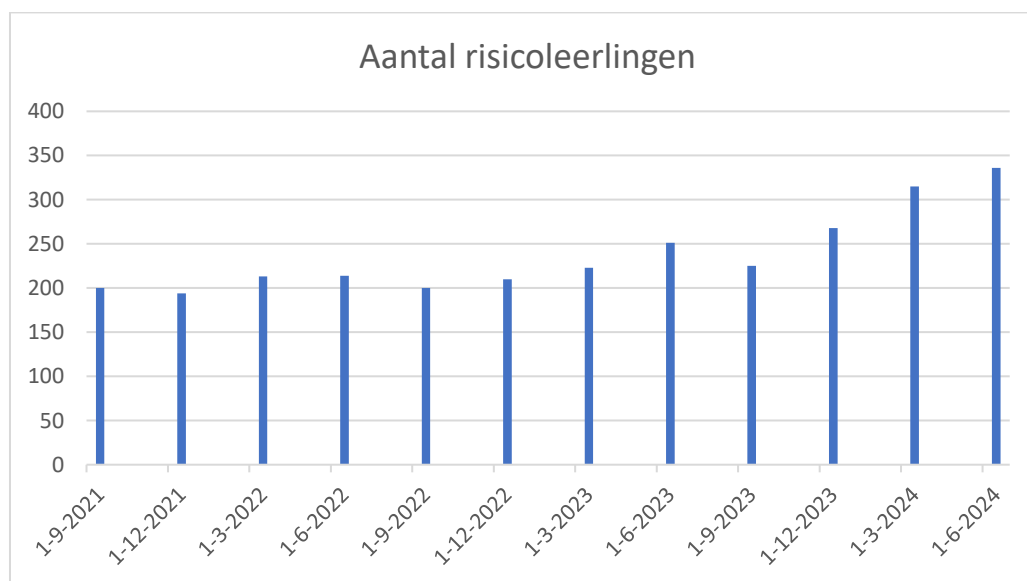
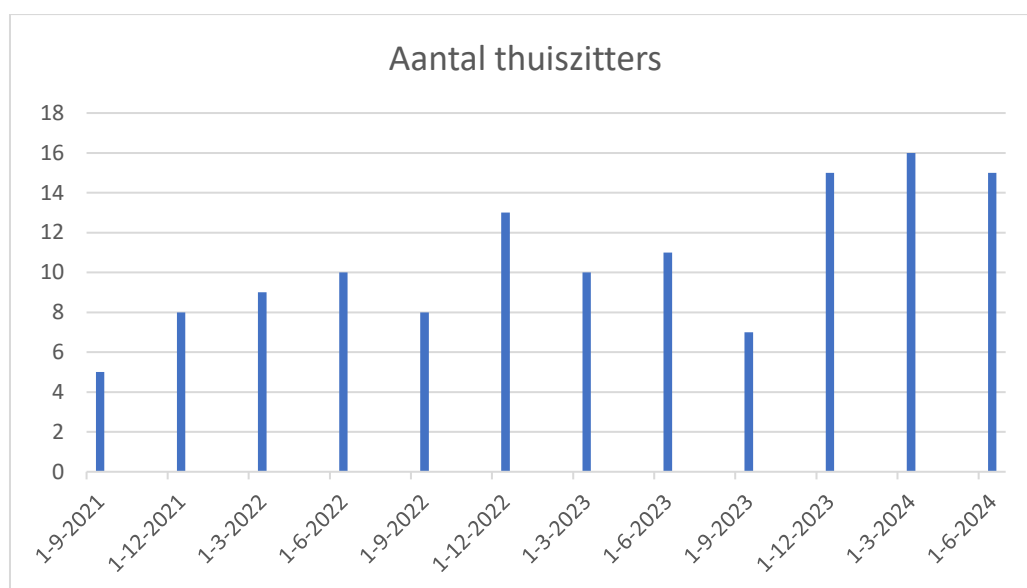
Risicoleerling

- Een leerling die gedurende 4 weken structureel* geoorloofd verzuimt wegens medische of psychische omstandigheden (artikel 11d LPW);
- Leerling (deels) geschorst (artikel 11c LPW);
- Leertijdvermindering heeft (artikel 12 WEC, Variawet)

**Structureel= wekelijks terugkerend minimaal de helft van de lessen.*

2.3 De cijfers

Het samenwerkingsverband inventariseert elk kwartaal de aantallen thuiszitters en risicoleerlingen bij de scholen. In de volgende tabellen zijn de aantallen thuiszitters respectievelijk risicoleerlingen over de laatste drie jaar weergegeven.



Het aantal thuiszitters is opnieuw toegenomen ten opzichte van de voorgaande jaren. Gemiddeld zijn er circa 13 thuiszitters per kwartaal. Het aantal risicoleerlingen is ook fors toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Waar we in 2021-2022 circa 200 risicoleerlingen per kwartaal hadden, en in 2022-2023 circa 220 per kwartaal, is dit in 2023-2024 toegenomen naar circa 285 per kwartaal! (NB. Een thuiszitter of risicoleerling kan meerdere kwartalen in de tellingen voorkomen. De cijfers per kwartaal kunnen dus niet worden opgeteld tot een totaal per jaar).

Het aantal scholen dat het verzuim bij ons meldt is stabiel op 33 scholen. Dit zijn schoollocaties van het regulier voortgezet onderwijs binnen de regio van het samenwerkingsverband (voor al hun ingeschreven leerlingen) en van het voortgezet speciaal onderwijs binnen en buiten het samenwerkingsverband (voor de leerlingen die wonen in de regio van het samenwerkingsverband).

Redenen voor verzuim

De in ons registratiesysteem door de scholen aangegeven redenen voor het langdurig verzuim zijn in onderstaande tabellen in percentages weergegeven.

Thuiszitters, geregistreerde hoofdoorzaken	2022-2023	2023-2024
Leerling nu psychisch niet in staat tot onderwijs op school	28%	42%
Er is geen (overeenstemming over het) onderwijsaanbod	19%	19%
Leerling verzuimt ongeoorloofd	26%	15%
Niet ingevuld	14%	15%
Er is een passende onderwijsplek, maar er is wachttijd	9%	6%
Leerling nu fysiek niet in staat tot onderwijs op school	5%	4%

Risicoleerlingen, geregistreerde hoofdoorzaken	2022-2023	2023-2024
Leerling nu psychisch niet in staat tot onderwijs op school	53%	55%
Niet ingevuld	15%	18%
Leerling nu fysiek niet in staat tot onderwijs op school	18%	14%
Leerling verzuimt ongeoorloofd	9%	10%
Er is een passende onderwijsplek, maar er is wachttijd	1%	1%
Er is geen (overeenstemming over het) onderwijsaanbod	2%	1%

Opnieuw zien we dat psychische problematiek een belangrijke oorzaak van het langdurig verzuim vormt. Ook bij de thuiszitters is dat veel als oorzaak geregistreerd, al lijkt dat volgens de definities (zie paragraaf 2.2) niet correct. Deels is dat in de fase dat er nog geen hulpverlening of plan vanuit school is opgestart, en de leerling psychische problemen heeft. Deels betreft het situaties waarin er geen overeenstemming met of medewerking van de leerling of de ouders is, waardoor er geen voortgang is in het proces. In beide gevallen wordt de leerling als thuiszitter geregistreerd. Het percentage ongeoorloofd verzuim bij de thuiszitters betreft veelal eveneens de fase waarin het plan van aanpak nog niet is afgerond. In die fase is nog niet altijd duidelijk of er daadwerkelijk sprake is van ernstige psychische problematiek; scholen vullen dan eerst in dat het ongeoorloofd verzuim is;

pas als er een OPP is, of een plan in samenwerking met jeugdhulp (of als er een arts of behandelaar heeft meegekeken) verschuift dit naar een risicoleerling met psychische problematiek.

Het percentage 'niet ingevuld' is bij de hoofdoorzaken nog erg hoog, 15-18%. Dat belemmert een goede analyse.

Interventies

De in ons registratiesysteem aangegeven interventies om het verzuim op te lossen, zijn in onderstaande tabellen in percentages weergegeven.

Thuiszitters: geregistreerde interventie	2022-2023	2023-2024
Geen; moet nog opgestart worden	65%	57%
Arrangement eigen school (zonder indicatie jeugdhulp)	12%	19%
LI niet op school: dagbesteding/behandeling/opname zonder onderwijsaanbod	5%	17%
LI niet op school: dagbesteding/behandeling/opname met onderwijsaanbod	0%	4%
LI deels op school, deels dagbesteding/stage/behandeling	0%	2%
Arrangement Onderwijsopvangvoorziening	0%	2%
Niet ingevuld	19%	0%

Risicolln: geregistreerde interventie	2022-2023	2023-2024
Arrangement eigen school (zonder indicatie jeugdhulp)	24%	20%
LI niet op school: dagbesteding/behandeling/opname met onderwijsaanbod	24%	17%
Arrangement eigen school (met indicatie jeugdhulp)	14%	16%
LI niet op school: dagbesteding/behandeling/opname zonder onderwijsaanbod	3%	15%
Geen; moet nog opgestart worden	7%	13%
LI deels op school, deels dagbesteding/stage/behandeling	3%	10%
Arrangement Onderwijsopvangvoorziening	6%	6%
Niet ingevuld	20%	4%

Bij de thuiszitters vragen de interventies "Geen; moet nog opgestart worden" en "LI niet op school: dagbesteding/behandeling/opname zonder onderwijsaanbod" aandacht. De eerste kan zowel de periode dat het plan van aanpak opgesteld en overeengekomen moet worden, betreffen, als eventuele wachttijd voor behandeling. De tweede kan de periode dat de leerling zelf (psychisch of fysiek) nog niet in staat is om onderwijs op te pakken betreffen. Elke school heeft de opdracht om de leerling schoolwerk aan te bieden op het moment dat de leerling dit aankan. We kunnen op basis van de registratie echter niet uitsluiten dat er leerlingen zijn die wel enig leerwerk aankunnen, maar dit niet krijgen. Bij de scholen dringen we overigens aan op het goed invullen van de registratie. Het percentage 'Niet ingevuld' is in het afgelopen jaar bij de interventies sterk teruggelopen (van 20% naar 4%). Dat maakt de analyse beter.

Toepassen doorzettingsmacht

Het afgelopen schooljaar is voor de overstap po-vo één bovenschools toelatingsoverleg nodig geweest (dit is de doorzettingsmacht), namelijk in de regio Rijnstreek voor 1 leerling. Daarnaast is het SWV bij enkele casussen betrokken geweest om een plaatsing op een school binnen het SWV te organiseren. Dit is in direct contact met een individuele school goed tot stand gekomen.

Het afgelopen schooljaar hebben zich 2 casussen voorgedaan waarbij het SWV betrokken is geweest bij leerlingen die buiten de regio een aanmelding voor een school hebben gedaan. In beide situaties is de procedure niet vlot verlopen. Interventie door het SWV (contact, overleg e.d.) is ingezet. Voor beide casussen is de schoolplek inmiddels gerealiseerd.

2.4 Bespreking resultaten

Invullen verzuimregistratie kan nog beter

Het SWV heeft de scholen gevraagd om meer aandacht te hebben voor het tijdig bijwerken en volledig invullen van het verzuim, omdat de registratie niet zo volledig en actueel is als nodig om een goede monitor op het verzuim te hebben. De scholen hebben dit deels opgepakt, waardoor de interventies nu in het overgrote merendeel van de casussen zijn ingevuld. Echter, er is nog een hele slag nodig om alle casuïstiek ook helemaal actueel bijgewerkt te houden. Dit is een actie voor alle scholen.

Flinke groei aantal risicoleerlingen en thuiszitters

Het aantal thuiszitters is met 26% toegenomen ten opzichte van vorig jaar, en het aantal risicoleerlingen met 29%. Dat is een forse en zorgwekkende groei. Waar we vorig jaar rond de 230 leerlingen per kwartaal volgden, is dit in 2023-2024 toegenomen naar circa 300 per kwartaal.

De toename speelt zowel in Midden-Holland als in Rijnstreek. Deze toename komt overeen met landelijke ontwikkelingen. Ondanks de preventieve maatregelen die zijn ingezet op het welbevinden van jongeren, zien we helaas toch een toename in het aantal leerlingen met verzuim. De verhouding in aantal leerlingen met langdurig verzuim tussen Midden-Holland en Rijnstreek is 45% - 55%. De verhouding in het totale leerlingaantal is 54% - 46%. We zien dus dat er in Rijnstreek een hoger percentage leerlingen met langdurig verzuim gemeld was dan in Midden-Holland (Midden-Holland 1,4% en Rijnstreek 2,1%).

De duur van het verzuim is in 2024 afgenomen naar gemiddeld 12 maanden. In voorgaande jaren nam het geregistreerde verzuim in duur toe van 11 maanden gemiddeld in 2019 tot 15 maanden gemiddeld in 2023. De spreiding in duur is groot en het is vaak niet ingevuld. Het gemiddelde zegt daarmee niet heel veel.

Aantal jongeren bij dagbestedingen

Het aantal jongeren dat gebruik maakt van dagbesteding en minder dan 50% onderwijs volgt is weergegeven in onderstaande tabel. We zien een toename ten opzichte van afgelopen schooljaar. Van de 89 jongeren in juni 2024 wonen er 42 in Midden-Holland en 47 in Rijnstreek.

Aantal leerlingen bij dagbesteding en minder dan 50% onderwijs				
	oktober	december	maart	juni
2022-2023	43	44	51	63
2023-2024	60	71	76	89
Toename t.o.v. voorgaand jaar	40%	61%	49%	41%

Meer leerlingen met langdurig verzuim in de overstap po-vo

Afgelopen jaar viel op hoeveel leerlingen uit het basisonderwijs vanuit een dagbesteding de overstap naar het v(s)o maakten. In Midden-Holland betrof het circa 15 leerlingen en in Rijnstreek circa 5. Het is lastig om een goede plek voor deze leerlingen in het v(s)o te vinden. Dit kwam mede omdat nog niet alle leerlingen toe waren aan de terugkeer/overstap naar een school. Ook moest vanuit het SWV veel aandacht besteed worden aan het verkrijgen van een schooladvies voor deze leerlingen via de basisschool van inschrijving. In de voorlichtingen aan de basisscholen in het kader van de regionale po-vo-procedures is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor deze leerlingen.

Aandachtspunten uit jaarverslag 2022-2023

In het vorige jaarverslag gaven we aan in 2023-2024 meer aandacht te hebben voor:

- Het met de gemeenten komen tot een gezamenlijke aanpak.
- Het versterken van de aansluiting jeugdhulp bij het onderwijs.
- Het continuüm van zorg naar onderwijs.

Zowel in Midden-Holland als in Rijnstreek staat zorgwekkend verzuim als speerpunt in de ontwikkelagenda. Wat betreft de aansluiting jeugdhulp bij het onderwijs zetten we in Midden-Holland in op het verder versterken van het integraal arrangeren en de samenwerking. In Alphen aan den Rijn werd ingezet op het vinden van aansluiting bij de nieuwe structuur van de jeugdhulp en het lokale team (Oog voor Thuis). In beide regio's zijn we goed in gesprek met elkaar en blijft het van belang dat de mensen in het werkveld elkaar goed kunnen vinden en dat er overkoepelende samenwerkingsafspraken zijn.

In het continuüm van zorg naar onderwijs zetten we met name in op het nieuwe instroomtraject bij de OOV. De inrichting van zo'n nieuw arrangement in samenspraak met de scholen, de gemeenten en de jeugdhulpaanbieders vergt de nodige tijd. De lichten lijken in principe op groen te staan, maar de concrete afspraken moeten nog tot stand komen en de besluitvorming gefinaliseerd.

3. Samenwerking met leerplicht, JGZ, jeugdhulp en gemeenten

3.1 Activiteiten

Met de scholen, leerplicht, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp en gemeenten werken we aan het tegengaan van verzuim door snellere signalering en effectievere hulp en ondersteuning. Kortom, aan een sluitende verzuimaanpak.

In beide subregio's Midden-Holland en Rijnstreek heeft opnieuw afstemming over de aansluiting onderwijs – jeugdhulp plaatsgevonden. Ook is er geregeld overleg tussen het samenwerkingsverband en de afdeling leerplicht van de verschillende gemeenten. Een sluitende verzuimaanpak vergt goed integraal arrangeren en een goede regie op de casus, zowel in de beginfase als in latere fases, zeker als de voortgang traag gaat of stagneert. In de regio's Midden-Holland en Holland Rijnland zijn afspraken over het integraal arrangeren gemaakt. Elkaar steeds goed vinden in de casuïstiek vraagt blijvende aandacht.

Het samenwerkingsverband neemt deel aan het landelijke initiatief Wel in ontwikkeling, gericht op jongeren met een vrijstelling.

3.2 De cijfers

Cijfers leerplicht

De regio Midden-Holland hanteert vergelijkbare definities als het SWV voor thuiszitters en risicoleerlingen. In het jaarverslag meldt deze regio de afgelopen 3 jaar dat zij 0 thuiszitters ziet. Het aantal risicoleerlingen dat leerplicht ziet is weergegeven in onderstaande tabel (3.1).

Tabel 3.1: Aantal risicoleerlingen VO en (V)SO Midden-Holland

(LP is leerplicht (jongeren tot 16 jaar), KP is kwalificatieplicht (jongeren van 16 tot 18 jaar)).

Risicoleerlingen Midden-Holland		(V)SO	VO	Totaal 2021-2022	(V)SO	VO	Totaal 2022-2023	(V)SO	VO	Totaal 2023-2024
Bodegraven-Reeuwijk	LP	3	8	11	4	21	25	27	22	49
	KP	0	2	2	0	0	0	0	9	9
Gouda	LP	13	19	32	19	37	56	41	31	72
	KP	2	4	6	0	0	0	0	17	17
Krimpenerwaard	LP	1	2	3	2	4	6	5	3	8
	KP	0	0	0	0	0	0	0	3	3
Waddinxveen	LP	0	1	1	3	5	8	5	11	16
	KP	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zuidplas	LP	1	2	3	0	0	0	0	0	0
	KP	0	0	0	0	1	1	0	4	4
Totaal leerplicht		18	32	50	28	67	95	78	67	145
Totaal kwalificatieplicht		2	6	8	0	1	1	0	33	33
Totaal		20	38	58	28	68	96	78	100	178

Regio Midden-Holland, inclusief heel Zuidplas (deels gebied Koers-VO) en ook leerlingen van Reformatorische scholen

Duidelijk is dat het aantal risicoleerlingen in deze jaren substantieel is toegenomen. Het totaal aantal is redelijk vergelijkbaar met de registratie van het SWV.

De regio Rijnstreek geeft in het jaarverslag het wettelijk en het langdurig relatief verzuim aan, beide als totaal voor alle schoolsoorten (po/so, vo/vso, mbo). Wettelijk verzuim betreft minimaal 16 uur ongeoorloofde afwezigheid in 4 aaneengesloten schoolweken. Langdurig relatief verzuim betreft continue afwezigheid in 4 aaneengesloten schoolweken. In de tabellen 3.2 en 3.3 zijn de aantallen weergegeven.

Tabel 3.2: Leerlingen met wettelijk verzuimmelding Rijnstreek

Wettelijk verzuim alle schoolsoorten (in aantal leerlingen)		2021-2022	2022-2023	2023-2024
Alphen a.d. Rijn	LP	74	114	71
	KP	268	222	208
Nieuwkoop	LP	16	15	14
	KP	38	47	29
Totaal		396	398	322

Tabel 3.3: Leerlingen met langdurig relatief verzuim Rijnstreek

Langdurig relatief verzuim alle schoolsoorten		2021-2022	2022-2023	2023-2024
Alphen a.d. Rijn	LP	2	3	2
	KP	2	8	8
Nieuwkoop	LP	0	1	0
	KP	0	1	0
Totaal		4	13	10

De aantallen bij het wettelijk verzuim zijn hoog. Een deel hiervan betreft mbo-studenten. De aantallen bij het langdurig relatief verzuim zijn laag in vergelijking met de registratie van het SWV.

3.3 Bespreking resultaten

Sluiten aanpak met leerplicht en Jeugdgezondheidszorg

De samenwerking met de leerplichtconsulenten in de verschillende gemeenten, met name in Midden-Holland, is onverminderd goed en intensief.

Ook de samenwerking met de JGZ is goed. De scholen betrekken de JGZ bij (terugkerende) ziekmeldingen die mogelijk kunnen leiden tot zorgwekkend verzuim.

Sluiten aanpak met jeugdhulp Midden-Holland

In Midden-Holland is met de gemeenten een 'Regionaal Plan van aanpak Thuiszitters en Risicoleerlingen' overeengekomen. Actiepunten voor 2024 en 2025 zijn:

- Borging samenwerkingsafspraken Meldprotocol voor leerplicht en Doorstroompunt
- Integraal arrangeren
- Entree examentrajecten voor 15-jarige leerlingen op de VO-school.
- Opbouwtraject voor verzuimleerlingen bij OOV
- Multidisciplinaire aanpak bij verzuim
- Samenwerkingsafspraken dagbesteding

Sluiten aanpak met jeugdhulp Rijnstreek

In Alphen aan den Rijn lag de focus op het vinden van aansluiting bij de nieuwe structuur van de jeugdhulp en het lokale team (Oog voor Thuis). Daarnaast is de wat ingezakte samenwerking met leerplicht nieuw leven ingeblazen. De afdeling leerplicht heeft een pilot TOON gestart, waarbij twee medewerkers de casussen met langdurig verzuim nadrukkelijk monitoren en zo nodig procesregie kunnen inzetten. De preventieve inzet in deze gemeente, waarin ook een samenwerking met de scholen is opgebouwd, liep goed door.

In Nieuwkoop is een jeugd- en gezinsteam (JGT) actief. Het JGT biedt preventieve en curatieve jeugdhulp. De samenwerking is goed.

Systeemaanpak

Bij voorkeur zet de jeugdhulp in op een systeemaanpak. Dat houdt in dat een jongere niet op zichzelf hulp krijgt, maar dat altijd het grotere verband van het gezin of netwerk van de jongere erbij wordt betrokken. De wachttijden voor jeugdhulp zijn nog niet korter geworden. Overeenkomstig de landelijke situatie is ook in deze regio schaarste aan sGGZ-hulp. Overbruggende hulp gedurende de wachttijd komt niet altijd tot stand. Dit betekent dat de problematiek van de jongere vaak toeneemt gedurende de wachttijd.

Algemene ontwikkeling jeugdhulp

In het gehele land is de tendens dat er een groot beroep wordt gedaan op de jeugdhulp en dat de budgetten in de gemeenten daardoor onder druk staan. Die tendens speelt ook in deze regio. Meerdere gemeenten overwegen te bezuinigen op de jeugdhulp. Dat heeft gevolgen voor het aanbod en voor het sluitend maken van onze gezamenlijk aanpak om verzuim tegen te gaan. Zowel het grote beroep op de jeugdhulp als de beperkte beschikbaarheid daarvan baart ons zorgen. Aan de andere kant weten we dat persoonlijke aandacht en een groepsaanpak effect hebben. Daar kunnen we ons meer op richten.

4. VSV-samenwerking met scholen, MBO, RMC en gemeenten

4.1 Activiteiten

In het vsv-convenant 2021-2024 zijn drie programmaonderdelen waarbij het vo is betrokken, namelijk 'Onderwijsopvangvoorziening', 'Overstap pro vso naar mbo', en 'Versterken LOB vo-mbo – bedrijven'.

4.2 De cijfers en bespreking resultaten

Vsv (voortijdig schoolverlaten)

Onze regio had in 2022-2023 de beste vsv-cijfers van heel Nederland!

We zien in de vsv-cijfers voor het gehele vo een lichte afname ten opzichte van het voorgaande jaar. Kijken we een niveau dieper dan zien we dat de vsv-percentages in het vmbo zeer licht zijn afgenomen. Voor de havo/vwo-bovenbouw zijn ze toegenomen. Recentere cijfers dan van 2022-2023 zijn nog niet beschikbaar.

Zuid-Holland-Oost	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Deelnemers VO	21.531	21.012	20.686	20.691	20.708
vsv VO	83	54	59	78	65
vsv% VO	0,39%	0,26%	0,29%	0,38%	0,31%

Totaal VO regio ZHO	vsv%	Landelijk%	Streefnorm
VO onderbouw	0,11	0,27	0,26%
VMBO bovenbouw	0,63	0,97	0,95%
HAVO/VWO bovenbouw	0,45	0,7	0,30%

Een vsv-er is een jongere die niet meer staat ingeschreven bij een school, en die geen startkwalificatie of vrijstelling heeft. We zien in dit jaarverslag een toegenomen aantal risicoleerlingen en een laag vsv-cijfer. De verklaring hiervoor is dat de risicoleerlingen weliswaar (ten dele) niet naar school komen, maar nog wel staan ingeschreven. Ze zijn daarmee geen vsv-er. Het toegenomen aantal vsv-ers bij met name de havo betreft leerlingen die zonder diploma de school verlaten.

OOV

Het aantal leerlingen bij de OOV (95) was in 2023-2024 lager dan vorig jaar.

OOV aantal leerlingen	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24
Gouda	37	33	32	40	34
Alphen	30	32	36	56	45
Schoonhoven	19	17	20	18	16
Totaal	86	82	88	114	95

De gemiddelde lengte van de trajecten is gelijk gebleven t.o.v. vorig jaar, bijna 24 weken. Wel zien we enerzijds een toename in korte trajecten en anderzijds in verlengde trajecten. Met 19 trajecten is vroegtijdig gestopt (vorig jaar met 8). Al deze trajecten zijn onder de categorie Risico-leerling gezet.

Grofweg zijn deze trajecten te verdelen naar leerlingen die dusdanige internaliserende problematiek lieten zien dat zij niet of nauwelijks aankwamen bij de OOV, waardoor de OOV uiteindelijk is gestopt met de trajecten omdat er eerst een meer intensieve vorm van jeugdhulp nodig was. Voor een aantal andere trajecten geldt dat de problematiek van de jongere op een meer externaliserende manier, dusdanig heftig was dat het OOV-traject eerder gestopt is of dat zij met een huiswerkregeling terug zijn op de school van herkomst maar hier dus geen onderwijs volgen.

De uitstroom uit de Onderwijs Opvangvoorziening in de afgelopen schooljaren was als volgt:

Uitstroom OOV	2021-2022 (n=58)		2022-2023 (n=89)		2023-2024 (n=71)	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Eigen school	23	40%	16	18%	15	21%
Andere reguliere school	6	10%	6	7%	5	7%
MBO	7	12%	12	13%	11	15%
VSO	10	17%	25	28%	11	15%
Risicoleerlingen	8	14%	13	15%	27	38%
Anders	4	7%	17	19%	2	3%

De uitstroom naar regulier voortgezet onderwijs en MBO is licht gestegen. De uitstroom naar het VSO is met 13 procentpunten t.o.v. vorig jaar gedaald (van 25 naar 11 leerlingen). Opvallend is het grotere aandeel uitstroom van risicoleerlingen (27 leerlingen, 38% van het totaal aantal uitgestroomde leerlingen). Het lijkt erop dat de daling in VSO-verwijzingen (meer dan) gecompenseerd wordt door de uitstroom als risicoleerling. Van de 27 leerlingen die zijn uitgestroomd als risicoleerling, zijn er 7 naar een dagbehandeling of dagbesteding gegaan. In totaal voor 20 leerlingen was er bij afsluiting van het OOV-traject geen onderwijs- of jeugdhulp plek beschikbaar. Deze groep bestond uit 9 leerlingen die geen schoolritme konden opbouwen bij de OOV en 11 leerlingen met zeer zorgelijke trajecten, waarbij er een variatie aan problematiek speelt. Zij zijn overgedragen aan de betrokken onderwijs- en jeugdhulpdiensten om te komen tot vervolgafspraken omtrent de leerling.

De OOV vraagt aan de leerlingen, de ouders en de school van herkomst hoe zij het traject bij de OOV hebben ervaren. Dit gebeurt met de exitvragenlijsten. De respons op de exitvragenlijsten is iets toegenomen bij de leerlingen en de ouders, maar afgenomen bij de scholen. De ontvangen reacties zijn overwegend positief, met name voor wat betreft de aandacht en zorg voor de leerlingen/ouders en de korte lijnen met de scholen. Het leerwerk en het behalen van de doelen blijven aandachtspunten. In het aanleveren van het leerwerk spelen de school van herkomst en de OOV beide een rol, dus van beide vraagt dit aandacht. Bij het behalen van de doelen speelt dat in de eerste weken van het traject het persoonlijke verhaal van de leerling naar buiten komt. Daardoor verandert veelal het gezamenlijke beeld van de doelen en de onderwijsontwikkeling. De eerder gestelde doelen komen dan vaak verder weg te liggen. Veel leerlingen en ouders melden wel enkele jaren na het traject bij de OOV dat het goed met de leerlingen gaat en dat de OOV daarin een belangrijke factor was.

Al met al zien we de problematiek van de jongeren bij de OOV door de jaren heen complexer worden. Naast de toename van internaliserende problematiek, zien we nu ook een toename in externaliserende problematiek. Beide sluiten aan bij een maatschappelijke ontwikkeling die in heel Nederland te zien is. Het is van belang om het maatschappelijke gesprek (scholen, gemeenten en SWV) te voeren over de toename in de extremen, zowel qua internaliserend als qua externaliserend gedrag.

Voor de leerlingen met verzuim werkt het SWV/ de OOV aan een nieuw opbouwarrangement bij de OOV. Dit onderwijszorgarrangement moet leerlingen helpen om op te bouwen van een beperkt aantal uren onderwijs op de OOV-locatie naar veel uren onderwijs aldaar. Hiervoor is een multidisciplinaire inzet nodig, met sGGZ-kennis. Het SWV is hierover in gesprek met de scholen, de gemeenten en de jeugdhulpaanbieders. We richten ons op invoering in 2025.

Bestendiging

In de bestendigingscijfers komt tot uitdrukking waar leerlingen twee jaar na het verlaten van de voorziening zijn. Dit is een maat voor het effect van de OOV. In november 2024 is met hulp van het Doorstroompunt Zuid-Holland Oost onderzoek gedaan naar de situatie van de leerlingen die de OOV in de afgelopen jaren uitstroomden. Daaruit blijkt dat 83% nog in het onderwijs is, een startkwalificatie heeft behaald of werkt.

Bestendigingscijfers OOV per november 2024						
	Uitgestroomd 19-20		Uitgestroomd 20-21		Uitgestroomd 21-22	
Volgt onderwijs	27	57%	46	66%	41	71%
Startkwalificatie behaald	1	2%	2	3%	6	10%
Werkt	1	2%	11	16%	1	2%
Begeleiding derden/ vrijstelling/ uitkering	3	6%	3	4%	3	5%
Buiten regio/ verhuisd	4	9%	1	1%	3	5%
Onbekend	10	21%	3	4%	2	3%
VSV	1	2%	4	6%	2	3%
Totaal	47		70		58	

5. Aanbevelingen voor komend schooljaar

Het samenwerkingsverband gaat komend jaar door op de ingeslagen weg. Samenwerking met alle betrokken partners is van groot belang, zowel op casus- als op beleidsmatig niveau. Daarop blijft ingezet worden.

We continueren de volgende activiteiten:

- Blijvende aandacht voor snelle signalering en opschaling bij verzuimleerlingen in de scholen. Dit geldt ook voor zorgwekkend verzuim van zieke leerlingen, waarbij binnen de afgesproken tijd de JGZ/GGD wordt ingezet voor een gesprek met de ouders. Verder blijven we aandacht vragen voor het onderhouden van het contact door de school met de leerling die niet op school is.
- Blijvende aandacht voor een goede registratie van het verzuim door de scholen.
- Blijvende aandacht voor snelle aansluiting van jeugdhulp en hulp in het gezin bij de leerlingen voor wie dat nodig is.
- Blijvende aandacht voor de overstap po-vo voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Idem bij de overstap vo-mbo. Stimuleren van een warme overdracht.
- Blijvende aandacht voor een dekkend netwerk voor alle leerlingen.

We besteden extra aandacht aan:

- Het met de gemeenten doorzetten van onze gezamenlijke aanpak. Zowel in Midden-Holland als in Rijnstreek neemt het aantal leerlingen met langdurig verzuim nog toe en staat zorgwekkend verzuim als speerpunt in de ontwikkelagenda. In beide regio's werken we aan de inzet van een nieuw opbouwarrangement bij de OOV. Ook versterken we de samenwerking bij het integraal arrangeren.
- Het continuüm van zorg naar onderwijs (zie figuur). Onze doelstelling is om jongeren optimale ontwikkelkansen te bieden door een samenhangend en geïntegreerd aanbod van jeugdhulp en onderwijs. Hieraan werken we met de gemeenten. Het genoemde opbouwtraject bij de OOV kan een toevoeging zijn aan de rechterkant van het blok 'Onderwijs met zorg'.



Tot slot

Het samenwerkingsverband dankt alle partijen met wie we constructief en prettig samenwerken, zoals gemeenten, leerplicht, JGZ/GGD, jeugdhulp en scholen. Graag zetten we deze samenwerking voort.